

NOTAT

Roberthus, Tybovej 2
DK-6040 Egtved

Tlf.: 61 313 636
www.landdistrikterne.dk

DATO:
7. november 2019

ENHED:
Sekretariatet

REF.: EJU

Analyse af relevante kommuners turismepotentiale inden for mikroturisme

1. Indledning

Turisme er et afgørende væksterhverv for landdistrikter i Danmark. Turisternes forbrug dækker over mange forskellige brancher i turismeerhvervet og bidrager til at skabe omsætning, vækst og arbejdspladser i lokalområderne.

En analyse fra Momentum (2018) viser, at landdistrikterne får hele 54 procent af turistovernatningerne i Danmark, mens storbyerne får 35 procent og byer samt forstæder får de sidste 12 procent. Men selvom over halvdelen af turisterne vælger at overnatte i landdistrikter, så rummer landdistriktsområderne fortsat et uforløst potentiale, hvor der er gode muligheder for at skabe yderligere vækst og udvikling gennem turismeerhvervet. Dette viser en statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne, som VisitDenmark har udarbejdet sidste år.

Turistovernatningerne viser ydermere, at det ikke kun er højt estimerede turistattraktioner, der tiltrækker turisterne, men i højere grad også lokale destinationer. Ifølge den nationale strategi for dansk turisme, ser man også en tendens til, at turister i stigende grad efterspørger individuelle og autentiske oplevelser og derfor vælger at bo ude i mindre lokalområder (2016;20).

Mikroturisme – eller småskala turisme – har således gode muligheder for at skabe yderligere vækst og udvikling i landdistrikter, hvor de mange små lokale turismevirksomheder dels kan tilbyde de autentiske oplevelser, som turister efterspørger, og dels være med til at supplere og støtte hovedattraktionerne i området. De små turismevirksomheder er derfor afgørende i forhold til at skabe øget værdi for turisterne, så turisterne bliver længere og/eller kommer tilbage igen.

For at udnytte turismens fulde vækstpotentiale, er det nødvendigt at sætte fokus på udviklingen af mikroturisme i landdistrikterne. Denne analyse vil forsøge at belyse turismepotentialet inden for mikroturisme i udvalgte kommuner.

2. Udvælgelse af relevante kommuner

Analysen vil med udgangspunkt i følgende seks kommuner, Guldborgsund, Thisted, Tønder, Billund, Ærø og Vejle, forsøge at belyse kommuners turistpotentiale inden for mikroturisme.

Kommunerne er udvalgt dels fordi de er landdistriktskommuner, og dels fordi de er blandt de kommuner i Danmark med størst andel udenlandske overnatninger.

Tal fra Danmarks Statistik viser, at andelen af udenlandske turister i Guldborgsund Kommune, Tønder Kommune, Billund Kommune, Ærø Kommune og Thisted Kommune udgør over 40 procent af de kommercielle overnatninger, samt at andelen af udenlandske turister i Vejle Kommune udgør 28-40 procent af de kommercielle overnatninger.

Dette indikerer, at de udvalgte kommuner allerede formår at tiltrække turister, hvorfor det er interessant at undersøge kommunernes potentiale inden for mikroturisme samt hvilke udviklingsmuligheder der er for at skabe yderligere vækst i hele kommunen – herunder i landdistrikterne – gennem turismeerhvervet.

Derudover sikrer de udvalgte kommuner en geografisk spredning i undersøgelsen.

3. Analyse

Analysen vil tage udgangspunkt i fire centrale parametre: 1) områdets attraktionsværdi, 2) områdets erhvervsgrundlag, 3) ressourcerne i den lokale turismeorganisation og 4) investeringsparathed.

Analysen vil til at begynde med præsentere de seks kommuner og belyse deres attraktionsværdi samt turismepotentiale. Derefter vil analysen belyse kommunernes potentiale for udvikling af mikroturisme ved at undersøge, hvordan kommunerne arbejder med mikroturismen i dag.

3.1 Billund kommune

VisitDenmark opgjorde i juni 2019 en liste over de mest besøgte attraktioner i Danmark, og med hele to attraktioner i top10, er Billund Kommune populær. Kommunen får hvert år besøg af mere end 1,7 millioner turister, der besøger LEGOLAND Billund, Lalandia samt de kultur- og naturoplevelser, som kommunen byder på.

Tal fra Danmarks statistik viser, at antallet af overnatninger i kommunen er steget eksplosivt de seneste par år, og det skyldes især LEGOLAND og Lalandia, som betragtes som nogle af de bedste attraktioner for børnefamilier i Nordeuropa.

Turismen er et stort erhverv i Billund Kommune, men med så mange besøgende turister hvert år, er der gode muligheder for at skabe yderligere vækst gennem turismeerhvervet. LEGOLAND og Lalandia er stærke aktører, der tiltrækker mange turister, og det kan udnyttes til at tiltrække turister til omkringliggende områder også. I Billund Kommune findes der mange andre turistattraktioner såsom Grene Sande samt mindre overnatningssteder (B&B, ferielejligheder samt mindre campingmuligheder, som grundet deres kapacitet ikke registreret i Danmarks Statistik). Disse mindre attraktioner og overnatningssteder er som regel placeret i landområderne, og de kan tilbyde turister mere autentiske og lokale oplevelser, som turister i dag i stigende grad efterspørger. Billund Kommune rummer således et stort potentiale for mikroturisme, der kan være med til at udbygge og fastholde turismen i områderne uden for Billund by – og i længere tid ad gangen.

3.2 Tønder kommune

Tønder Kommune spænder vidt lige fra nogle af Danmarks flotteste og bredeste sandstrande til landets ældste købstad, og kommunen rummer således et stort potentiale for udviklingen af turisme¹.

Tønder Kommune er en af de større turismekommuner på Vestkysten, og kommunen har realiseret en stor vækst i antallet af (kommercielle og ikke-kommercielle) overnatninger de seneste par år. Særligt feriehusene er populære og udgør den største overnatningsform i Tønder Kommune². Kommunen har samtidigt oplevet en stor vækst i antal tyske feriegæster, som står for over 80 procent af det udenlandske forbrug i turismeerhvervet. Derudover har Tønder Kommune mange endagsgæster, som ligeledes spiller en stor rolle for turismen.

Særligt Nationalpark Vadehavet, et af verdens største tidevandsområder, tiltrækker årligt rigtig mange turister fra både ind- og udland. Vadehavet som strækker sig over fire kommuner, heriblandt Tønder, tilbyder turister en enestående natur og et rigt dyreliv, og Nationalparken blev i 2014 også udpeget som verdensarv af UNESCO. Turister efterspørger i stigende grad kultur- og naturoplevelser samt kulinariske tilbud, og Tønder Kommune besidder mange af de værdier og potentialer, som turister efterspørger. Kommunen har mange naturområder samt flere mindre og lokale seværdigheder, som også byder på autentiske oplevelser.

Nyere analyser viser dog, at fx tilbuddene til turister omkring vadehavet i Tønder Kommune er begrænsede. Et stort antal endagsgæster indikerer ligeledes, at Tønder Kommune kan have svært ved at fastholde turister i området i længere tid. Det tyder derfor på, at der er et stort uforløst turismepotentiale i Tønder Kommune, som ellers formår at tiltrække en del turister. Derfor er der også plads til mindre, lokale turismeaktører, som dels kan supplere og støtte hovedattraktionerne i området, fx Nationalpark Vadehavet, og dels tilbyde turister nogle anderledes og lokale oplevelser i landdistriktsområderne/yderområderne, således turister bliver i kommunen i længere tid.

3.3 Thisted Kommune

Antallet af overnatninger i Thisted Kommune har ligeledes været i et vækstspor siden 2012, men trods den positive udvikling i turismen de seneste par år, så ligger overnatningerne i kommunen generelt under niveauet for Nordjylland samt for hele landet. Dette viser en rapport om turismen i Nordjylland 2008-2016, som VisitNordjylland har udarbejdet i 2017.

Thisted Kommune rummer dog både strandliv, en af Nordeuropas bedste surfdestinationer Cold Hawaii samt store, smukke naturoplevelser, og kommunen har således mange spændende oplevelser at tilbyde turister. Særligt populære er 'Cold Hawaii' og Nationalpark Thy, Danmarks første Nationalpark, som hvert år tiltrækker mange turister. Undersøgelser af antallet af besøg i Nationalparken viser, at Nationalparken hvert år har mere end 1 million besøgende, og den betragtes derfor som værende en attraktion af betydelig størrelse – både for beboere i kommunen samt for turister. Også Cold Hawaii tiltrækker hvert år mange turister. De

¹ www.visitsoenderjylland.dk/toender

² COWI (2017) "Overnatninger og turismeforbrug ved Danmarks Vestkyst"

sidste mange år har PWA World Cup Cold Hawaii, som er en prestigefuld konkurrence blandt verdenseliten inden for windsurfing, fundet sted i Thy, og det har ligeledes lokket mange besøgende til³.

Thisted Kommune har således nogle højt estimerede turistattraktioner, men ifølge tal fra VisitNordjylland, så ligger det stigende antal turister til kommunen stadig under niveauet for fx resten af Nordjylland.

Kommunen har dog mange andre seværdigheder og naturområder, og derfor er der i udgangspunktet et potentiale for, at mikroturisme kan skabe yderligere vækst og udvikling i hele kommunen. Mikroturisme kan være med til at forbedre nogle af de kvaliteter og potentialer, som allerede findes i yderområderne i kommunen (fx natur, kulturarv, masser af plads samt ro), og det kan fremover blive et alternativ med særlige kvaliteter og lokale oplevelser for de mange besøgende og turister, der kommer til Thisted Kommune.

3.4 Ærø Kommune

Ærø Kommune besøges årligt af mange turister og har et stort turismepotentiale. Ærø er en ø med varierende landskaber og kystlinjer, hvor der er mulighed for at lave mange forskellige aktiviteter. Derudover er naturen selv en seværdighed, som mange turister – fra både ind- og udland - tiltrækkes af.

Ærø Kommune er derudover særligt kendt for at være Danmarks bryllups ø. Kommunen har en omsætning på cirka 30 millioner om året i bryllupsturisme, og bryllupsturismen er således en vigtig del af Ærøs turismeomsætning. Sidste år blev over 5000 par viet på øen. Ærø har aktivt arbejdet på at tiltrække udlændinge, der gerne vil giftes i Danmark, og derfor er langt størstedelen af vielserne i kommunen også af udenlandske gæster. Vielserne skaber en stor merværdi for Ærø og lokalsamfundet, fordi gæsterne ofte overnatter på øen, og fordi de bruger penge i det lokale, mens de er på øen. Derudover har pengene for de udenlandske vielser hidtil gået til kommunen, som indtil sidste år har stået selv for sagsbehandlingen i forbindelse med godkendelse af vielserne.

Selvom kommunen har mange besøgende turister – både i forbindelse med vielser men også generelt, så findes der ikke mange betalingstilbud til turisterne, og derfor er døgnforbruget pr. turist relativt lavt, hvis man sammenligner med gennemsnittet for hele Danmark. Derfor er der et stort uforløst potentiale i forhold til mikroturisme, som også kan gavne Ærøs økonomi. Mikroturismen kan være med til dels at styrke de attraktioner, som findes på Ærø og dels at udbygge flere betalingstilbud til turisterne, så den turismeøkonomiske effekt i kommunen stiger. Flere undersøgelser viser, at turister gerne vil betale for kvalitet, lokale fødevarer og autentiske oplevelser, og derfor er det vigtigt med et lokalt samarbejde på tværs.

---

³ www.thisted.dk

3.5 Vejle Kommune

Antallet af overnatninger i Vejle Kommune er steget de seneste par år. Siden 2014 er antallet af overnatninger i kommunen steget med 25 procent. Det viser tal fra Danmarks Statistik.

Det er blandt andet de stigende kultur- og oplevelsestilbud i Vejle Kommune, for eksempel oplevelsescentret Kongernes Jelling, Fjordenhus og det tværkommunale samarbejde i Destination LEGOLAND, der er med til at skabe et øget turisttræk til området samt en stigning i turismeomsætningen. Vejle Kommune er en af de kommuner i Danmark, hvor turismeomsætningen er højst. En undersøgelse som VisitDenmark har udarbejdet i 2018 viser, Vejle Kommune har landets sjette største turismeomsætning⁴.

I Vejle Kommune forsøger man ligeledes at udvikle oplevelsestilbud ved at tilbyde turister en samlet pakkeløsning indeholdende både overnatning, bespisning og andre aktiviteter i kommunen. De mindre turistattraktioner bliver dog her ofte overskygget af større fyrtårnsevents i markedsføringen, og der er således et uforløst potentiale i forhold til mikroturisme, som f.eks. i høj grad kan være med til tilbyde turisterne et bredere pallete af oplevelser, når de besøger kommunen. Det er afgørende, at Vejle Kommune tænker de små turistattraktioner i lokalområder ind i planlægningen af pakkeløsninger, hvis kommunen gennem turismeerhvervet vil skabe yderligere vækst og udvikling i hele kommunen – også i landdistrikterne.

3.6 Guldborgsund Kommune

I 2018 var Guldborgsund Kommune den kommune i Region Sjælland, som havde flest overnatninger. Ifølge tal fra Danmarks Statistik blev det til knapt 900.000 overnatninger sidste år.

Guldborgsund Kommune formår at tiltrække mange turister med turismeattraktioner som Knuthenborg Safaripark og badestrande ved Marielyst. Knuthenborg Safaripark, som er Nordeuropas største safaripark, har de seneste år vækstet deres besøgstal med over 20 procent, og parken er således en vigtig del af væksten inden for turisme og oplevelsesøkonomi. Knuthenborg Safaripark havde i 2018 over 300.000 besøgende⁵.

Marielystområdet spiller ligeledes en betydelig rolle for turismen i Guldborgsund Kommune. Ferieområdet rummer både feriehusene, campingpladser, hoteller samt 20 kilometer lang sandstrand, der flere gange er kåret som Danmarks bedste strand.

Guldborgsund Kommune har således turismeattraktioner, der tiltrækker turister til visse dele af kommunen, men kommunen skal sætte fokus på mikroturisme, hvis man vil skabe vækst og udvikling gennem turismeerhvervet i hele kommunen – også i landdistrikterne. Lokalområderne i landdistrikterne har meget at byde

⁴ Vejle Kommune er kun overgået af de traditionelle sommerhuskommuner Ringkøbing-Skjern og Varde, samt København, Aarhus og Aalborg.

⁵ www.knuthenborg.dk

på, og et samarbejde omkring fødevarer, overnatningsmuligheder og nære oplevelser kan være med til at skabe yderligere vækst og udvikling i hele kommunen.

3.7 Sammenfatning af turismepotentialet i de fremkommuner – udvikling af mikroturisme

Guldborgsund Kommune, Tønder Kommune, Billund Kommune, Ærø Kommune, Vejle Kommune og Thisted Kommune formår alle hvert år at tiltrække en del turister til kommunen. Tal fra Danmarks Statistik viser, at andelen af udenlandske turister i næsten alle kommuner udgør over 40 procent af de kommercielle overnatninger.

Fælles for de udvalgte kommuner er, at de alle har alle en række højt estimerede turistattraktioner, der tiltrækker turister til kommunen. Flere analyser og tal fra Danmarks Statistik viser dog, at der er uforløst potentiale, når det kommer til at tiltrække turister til alle dele af kommunerne – især til landdistrikterne.

For at undersøge, hvordan man arbejder med udviklingen i de enkelte kommuner, har Landdistrikternes Fællesråd talt med forskellige lokale turistorganisationer, der dagligt står for denne udvikling. Kendetegnende for langt de fleste af turistorganisationer er, at de i deres daglige arbejde har det største fokus centreret på de store turistattraktioner, som ofte udgør et fyrtårn for området, og derfor ikke har mulighed for at have et stort fokus på de små aktører i landdistrikterne. De er dog alle bevidste om, at der findes mange andre attraktioner, der er kan være med til at fastholde turisterne i et område i længere tid eller være med til, at turisterne kommer på besøg igen. De små attraktioner rundt i kommunerne kan dog være af forskellig kvalitet, og det betyder ligeledes, at det kan være svært at integrere dem i en større destinations-turismesammenhæng. Den store forskel på de små og store turistaktører i kommunerne er således den professionalisme, der ligger bag samt de ressourcer, som de har forskellige aktører, har til rådighed. Mange i de små turismevirksomheder har for eksempel andre fuldtidsjob, mens de sideløbende arbejder med turismeerhvervet, hvorfor de som regel har brug for hjælp til at udvikle sig og blive konkurrencedygtige.

Mange kommuner arbejder hovedsageligt med markedsføring af de store turistattraktioner på grund af ressourcemangel samt på grund af den lave standard på de tilbud, der udbydes af virksomheder, der ønsker at markedsføre sig på lige vilkår med store fyrtårnsattraktioner. Ifølge en analyse af nationale og internationale erfaringer med mikroturisme, som Landdistrikternes Fællesråd har udarbejdet i december 2017, arbejder de lokale turistorganisationer hovedsageligt med Bed&Breakfast, hvis de har fokus på landdistrikterne, fordi overnatningsmulighederne i byerne ikke altid er tilstrækkelige i forhold alle de turister, der netop besøger fyrtårnsattraktionerne.

Nogle af de lokale turistorganisationer arbejder dog på at synliggøre de små lokale turismevirksomheder på de platforme, som de har udarbejdet. I Tønder Kommune tilbyder Destination Sønderjylland blandt andet kompetenceudvikling for alle i destinationen, hvor både store som små virksomheder kan få hjælp til for eksempel Facebook, digitalisering, mv. Derudover tilbyder Destination Sønderjylland

ligeledes begynderkurser, således de helt små virksomheder kan være med og få nogle redskaber i forhold til fx markedsføring.

I Thisted Kommune forsøger turistorganisationen også at udvikle turismeområdet i hele kommunen. VisitThy bruger i deres arbejde de store fyrtårnsevents, fx Nationalparken og Cold Hawaii, til at udvikle små produkter og forskellige samarbejder, der understøtter de små virksomheder i kommunens landdistrikter. Det kan være produkter som for eksempel vandreture, guidede busture eller surf skoler, hvor man udnytter det eksisterende i kommunen og etablerer et samarbejde med nærliggende overnatningssteder, restauranter mv, der kan tage sig af de besøgende turister. For turistorganisationen er det ambitionen, at de udviklede produkter bliver til faste traditioner, der på et tidspunkt kan være selv bærende og skabe indtjening.

De lokale turistorganisationer tilkendegiver alle, at arbejdet med at udvikle turistattraktionerne og de små turismevirksomheder uden for de større byer er vigtigt, fordi turistaktivitet genererer lokale jobs, skaber liv i lokalsamfundet og giver rum til iværksætterier.

Kommunerne og de lokale turistorganisationer arbejder i dag for at udvikle de store destinationer, der første omgang skal tiltrække turister til området, og dette arbejde er også afgørende for de små turismevirksomheder i landdistrikterne. I nogle kommuner er de lokale turistorganisationer mere opmærksomme på mikroturismen, mens der i andre kommuner ikke kan findes ressourcer til at prioritere et lige så stort fokus på mikroturismen. Ifølge den Nationale Turismestrategi (2016) findes der mange små og mellemstore turismevirksomheder, som kan have brug for rådgivning og kompetencer, hvis de skal kunne udnytte deres vækstmuligheder. Der er således stadig et behov for at udvikle de små turismeaktører i landdistrikterne, hvis man ønsker at udnytte turismeerhvervet fulde vækstpotentiale i kommunerne.

3.8 Partnerskab for Mikroturisme

Analysen viser, at der kan være et behov for at øge samarbejdet på tværs af lokale virksomheder; både når det gælder om et øge standarden i de små virksomheder samt i selve lokalområdet. Et samarbejde mellem de små turistattraktioner i landdistrikterne vil således betyde, at de små virksomheder kan stå stærkere og mere professionelt i forhold til f.eks. at markedsføre sig selv og dermed blive mere konkurrencedygtige.

Landdistrikternes Fællesråd anbefaler derudover, at der etableres et partnerskab for mikroturisme med deltagelse af relevante destinationsselskaber samt Dansk Kyst- og Naturturisme. Partnerskabet skal forankres under Landdistrikternes Fællesråd og skal bidrage til at udvikle og forbedre mulighederne for turismeoplevelser i hele Danmark – særligt i landdistrikterne. Formålet er at samle relevante aktører inden for området i et partnerskab, hvor de kan udveksle erfaring og sammen forsøge at udvikle mikroturismen yderligere i de danske kommuner. Som analysen viser, arbejder de respektive kommuner og de lokale turistorganisationer

med mikroturisme på forskellig vis. Derfor er det ligeledes oplagt at opbygge et samarbejde på tværs af disse.

3.9 Konklusion

Mikroturisme har rigtig gode muligheder for at skabe yderligere vækst og udvikling i landdistrikterne. De mange små lokale turismevirksomheder kan dels tilbyde de autentiske oplevelser, som turister i stigende grad efterspørger, og de kan dels være med til at supplere og støtte fyrtårnsattraktionerne i området. De små turismevirksomheder er derfor afgørende i forhold til at skabe øget værdi for turisterne, både så turisterne bliver længere tid og/eller kommer tilbage igen.

Guldborgsund Kommune, Tønder Kommune, Billund Kommune, Ærø Kommune, Vejle Kommune og Thisted Kommune formår alle hvert år at tiltrække en del turister til kommunen, men analysen af kommunernes potentiale for udviklingen af mikroturisme viser, kommunerne fortsat rummer et stort uforløst potentiale i forhold til udviklingen af mikroturisme i områderne.

For at udnytte turismens fulde vækstpotentiale, er det således nødvendigt at sætte fokus på udviklingen af mikroturisme i landdistrikterne. Nogle af de lokale turistorganisationer forsøger i deres arbejde med markedsføringen af de store fyrtårnsattraktioner også at favne de små turismevirksomheder, men gennemgående er det primære fokus på de højt estimerede turistattraktioner. Lokalsamfundet har dog imidlertid plads til både flere turistattraktioner, overnatningsmuligheder samt lokale samarbejder, der kan være med til at øge standarden i deres lokalområde og dermed udvikle mulighederne for alsidige turismeoplevelser i Danmark.

Til sidst anbefaler Landdistrikternes Fællesråd, at der etableres et partnerskab for mikroturisme, som kan samle relevante aktører inden for området, og som skal bidrage til at udvikle muligheden for turismeoplevelser i hele landet – særligt i landdistrikterne.